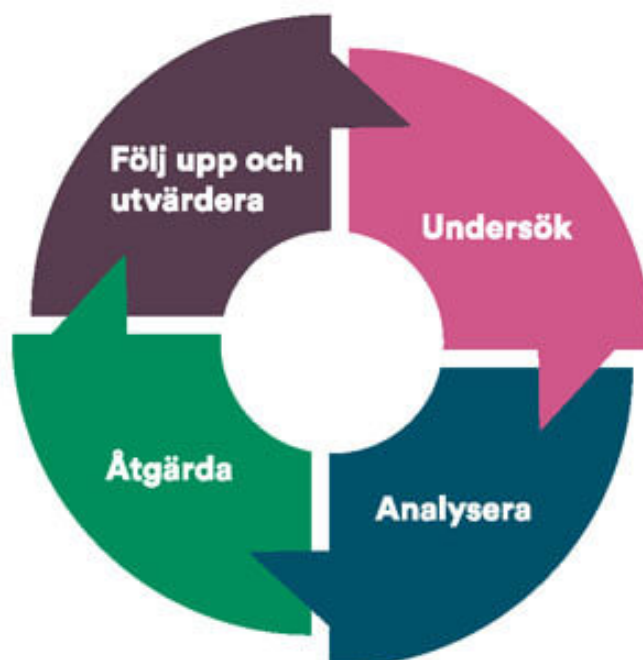

Plan mot diskriminering, kränkande behandling och hedersrelaterat våld och förtryck

Bladins Grundskola

2023/2024

Skolans arbete med aktiva åtgärder mot diskriminering

Plan mot diskriminering, kränkande behandling och hedersrelaterat våld och förtryck

Huvudmannen ska upprätta en plan mot kränkande behandling en gång per år

Planen ska innehålla:

- En översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever.
- En redogörelse för vilka åtgärder som verksamheten planerar att påbörja eller genomföra under det kommande året.
- En redogörelse för hur man genomfört de åtgärder man planerat i föregående års plan.

Planen bör innehålla följande:

- Vem som är ansvarig för att åtgärderna genomförs och hur dessa ska följas upp och utvärderas.
- Verksamhetens mål.
- Verksamhetens rutiner för akuta situationer.
- En redogörelse för hur elever ska medverka i arbetet med aktiva åtgärder.

(Källa: 6 kapitlet 8 § skollagen)

Diskriminering och annan kränkande behandling

Definition diskriminering

Enligt diskrimineringslagen är diskriminering förenklat att någon missgynnas eller kränks. Missgynnandet eller kränkningen ska ha sin grund i någon av de sju diskrimineringsgrunderna:

- Kön
- Könsoverskridande identitet eller uttryck
- Etnisk tillhörighet
- Religion eller annan trosuppfattning
- Funktionsnedsättning
- Sexuell läggning
- Ålder

Diskriminering kan ske:

- **Direkt:** Att någon missgynnas genom att behandlas sämre än någon annan.
- **Indirekt:** Att någon missgynnas genom verksamhetens tillämpning av en bestämmelse, ett kriterium eller ett förfaringssätt som framstår som neutralt.

- **Sexuella trakasserier:** Ett uppträdande av sexuell natur som kränker någons värdighet.
- **Trakasserier:** Ett uppträdande som kränker någons värdighet och som har samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna.
- **Bristande tillgänglighet:** Att en person med funktionsnedsättning missgynnas genom att sådana åtgärder för tillgänglighet inte har vidtagits för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna funktionsnedsättning som är skäliga utifrån krav på tillgänglighet i lag och annan författning, och med hänsyn till ekonomiska och praktiska förutsättningar, andra omständigheter av betydelse.
- **Instruktioner om att diskriminera:** Om någon ger en order eller instruerar en person i beroendeställning (ex. anställd) att diskriminera någon annan.

Annan kränkande behandling: Ett uppträdande som utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen (2008:567) kränker en elevs värdighet.

Kränkande behandling kan till exempel vara:

- Om någon skickar elaka mail, sms eller annan plattform inom sociala medier
- Om någon upprepade gånger blir retad för något
- Om någon inte får vara med de andra
- Våld, som slag, sparkar, knuffar och hot

Om kränkningar sker flera gånger brukar det ibland benämnas som mobbning.

Hedersrelaterat våld och förtryck

Hedersrelaterat våld och förtryck kan ske:

- Genom hot, tvång och våld med syfte att begränsa en persons handlingsutrymme för att upprätthålla gruppens heder.
- Genom att sanktionerat eller kollektivt utöva hedersrelaterat våld och förtryck. Detta kan innebära att en hel familj, släkt, grupp eller en församling kan medverka till och ställa sig bakom hot, tvång, våld och förtryck.

Vem kan vara utsatt:

- I stor utsträckning utsätts flickor för hedersrelaterat våld och förtryck, men även pojkar kan vara utsatta.
- Pojkar kan få en central roll i att kontrollera kvinnliga gruppmedlemmars beteende. Det är viktigt att även se denna utsatthet när de (pojkar) tvingas ta en sådan roll då det påverkar deras eget livsutrymme.
- Hedersrelaterat våld och förtryck utförs ofta kollektivt och kan bidra till att gränserna mellan den som utsätts och den som har rollen som förövare kan suddas ut. De som själva medverkar till våldet kan samtidigt själva vara utsatta.
- HBTQIA+ personer benämns ofta som en särskilt utsatt grupp.

Skolans uppdrag

Diskrimineringslagen har till ändamål att motverka diskriminering och att främja lika rättigheter och möjligheter utifrån de sju diskrimineringsgrunderna. Skolans verksamhet får inte diskriminera någon elev som deltar eller söker till verksamheten.

Skolan har ett ansvar att arbeta förebyggande. Diskrimineringslagen beskriver att skolan ska arbeta för att främja lika rättigheter och möjligheter för elever genom **aktiva åtgärder**. Genom aktiva åtgärder ska skolan arbeta förebyggande och främjande för att motverka de sju diskrimineringsgrunderna.

Diskriminering får inte förekomma i skolan. Därför har skolan ett ansvar för att elever inte blir utsatta för diskriminering. Skolan har en skyldighet att utreda och vidta åtgärder mot trakasserier. Om skolans personal får kännedom om att en elev anser sig i samband med verksamheten ha blivit utsatt för trakasserier eller sexuella trakasserier, är skolan skyldig att utreda omständigheterna kring de uppgivna trakasserier och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra trakasserier i framtiden. Behandling som är kränkande men som inte har något samband med en diskrimineringsgrund regleras i skollagen.

Aktiva åtgärder

Enligt diskrimineringslagen ska skolans arbete med aktiva åtgärder omfatta samtliga diskrimineringsgrunder och bedrivs i fyra steg. Bladins grundskola ska:

1. **Undersöka** den egna verksamheten för att upptäcka om det finns risker för diskriminering (inklusive trakasserier och sexuella trakasserier) eller andra hinder som motverkar elevernas lika rättigheter och möjligheter. Dessa hinder kan faktiska hinder eller hinder i form av attityder, normer och strukturer.
2. **Analysera** orsakerna bakom de risker och hinder som upptäckts.
3. **Åtgärda** för att förebygga diskriminering och främja lika rättigheter och möjligheter.
4. **Följa upp och utvärdera** arbetet.

Utvärdering av aktiva åtgärder läsår 22/23

Åtgärd:	Aktivitet:	Genomfört:
<p>Elevecoacher</p> <p>Strukturerade rastaktiviteter</p> <p>Uppmärksamma ensamma elever samt identifiera riskmiljöer för kränkande behandling på skolan.</p> <p>Revidering av skolregler</p> <p>Trivsel- och trygghetsråd</p> <p>EHT besöker regelbundet AL-möten</p> <p>Arbeta med "Värsta bästa nätet" i mellanstadiet</p>	<p>Trivsel- och trygghetsskapande åtgärder för att förhindra kränkningar.</p>	<p>Genomfört</p> <p>Genomfört</p> <p>Genomfört, vid årskursdialoger, enkäter och liknande.</p> <p>Genomfört</p> <p>Genomfört</p> <p>Genomfört (årskursdialoger)</p> <p>Ej genomfört</p>
<p>Tydliggöra för eleverna vad delaktighet och inflytande innebär inom ramen för undervisning.</p> <p>Uppmärksamma eleverna på när de är delaktiga och har inflytande.</p> <p>Fortsatt arbeta med olika elevråd för att främja elevinflytande.</p>	<p>En ökad upplevelse av delaktighet och inflytande.</p>	<p>Genomfört</p> <p>Genomfört</p> <p>Genomfört</p>
<p>Försteläraryupdrag i relationellt ledarskap (Åsa Hirsh)</p> <p>Föregående läsår har all personal arbetat för att ta fram gemensamma förhållningssätt gällande skolans värdegrund. Läsår 22/23 ska en skriftlig plan för detta arbete tas fram.</p>	<p>Utveckla en lärandemiljö där relationellt ledarskap är centralt för elevens lärande.</p>	<p>Genomfört</p> <p>Genomfört, även tillkommit värdegrundsårshjul.</p>
<p>Schemalagda lektioner i värdegrund F-3.</p> <p>Ett medvetandegörande förhållningssätt kring likabehandlingsarbete inom ramen för undervisningen.</p> <p>Fånga upp signaler i elevsamtal, kontakt med vh, EHT-möten och AL-möten där denna fråga diskuteras.</p>	<p>Eleverna ska få en bättre förståelse för diskrimineringsgrunderna och därigenom en skola som genomsyras av likabehandling.</p>	<p>Genomfört i vissa årskurser.</p> <p>Genomfört</p> <p>Genomfört</p>

Innevarande läsår har samtliga elever och lärare fått återkoppling utifrån PDK:s innehåll. Verksamheten har utökat kuratorstjänst från 150% till 200%. Insats i form av 350% elevcoach har tillsatts för att öka upplevelsen av trygghet på skolan. Kuratorer har gått en utbildning i EFFEKT som är ett förebyggande arbete i linje med ANDTS och är evidensbaserat. Innevarande läsår har kuratorer haft två EFFEKT-föräldramöten tillsammans med vårdnadshavare för elever i årskurs 7. En elevhälsokväll har anordnats där en föreläsare från FMN (Föräldraföreningen Mot Narkotika) bjudits in för vårdnadshavare för elever i 6-9. Skolans studietek har byggts ut för att ge stöttning till de elever med behov av stöd, pedagogiskt samt socialt. Arbetet har skett för samordnade rastaktiviteter genom fritidspersonal. Årskurs 1 och årskurs 2 har genomfört en värdegrundsvecka i syfte att skapa ökad trygghet och studiero.

Förskoleklassen har implementerat ett två-mentorskap i syfte att skapa ökad trygghet och studiero. Hemklassrum med klassläraresystem har införts i årskurs 1 och 2 under

vårterminen för att öka trygghet och studiero. Åtgärden gav önskad effekt då antalet rapporterade kränkningar minskade med 27% i årskurs 1 och 42% i årskurs 2 i en jämförelse mellan höstterminen och vårterminen.

Skolgården och andra elevytor har indelats i olika zoner med ett rastvaktsschema för att säkerställa vuxennärvaron. F-5 har infört fasta bordsplaceringar i matsalen. En toalettmärkning har gjorts av elevtoaletter på skolan. 4-6 har haft extra vuxennärvaro under idrotten för att öka trygghet och studiero. Skolans Trivsel- och trygghetsråd har haft regelbundna träffar under läsåret med elevrepresentanter från varje årskurs och har drivits av kurator.

Skolutvecklingsgruppen har tagit del av resultat av skolenkät och trivselenkät och genomfört ett analysarbete gällande detta tillsammans med kvalitetsutvecklare och kuratorer.

Arbetet med "Värsta bästa nätet" är en värdegrundsinsats i mellanstadiet som syftar till att ge elever strategier kring relationer på nätet. Denna insats har ej genomförts till följd av tidsbrist.

1. Undersöka

Bladins grundskola är ansvariga för att undersöka verksamheten och upptäcka eventuella risker för diskriminering (inklusive trakasserier och sexuella trakasserier) eller andra hinder som motverkar elevernas lika rättigheter och möjligheter. Dessa hinder kan bestå i faktiska hinder eller hinder i form av attityder, normer och strukturer.

Undersökningen under läsåret 22/23 har bestått av följande delar:

- Trivselenkäter genomförda i samtliga klasser under läsåret. Syftet med enkäterna är att undersöka elevernas upplevelse av trivsel, trygghet och diskriminering.
- Utvärdering av trivselenkäterna genomförd under Junidagarna tillsammans med skolutvecklingsgruppen.
- Skolenkät. Erbjuden samtliga elever i årskurs 5 och årskurs 8 på skolan.
- Trivsel- och trygghetsrådet - arbetar löpande med att identifiera riskfaktorer på skolan tillsammans med elevrepresentanter från samtliga årskurser. Kurator ansvarar för detta råd.
- Hälsoenkät i skolsköterskans regi för utvalda årskurser.
- Mentorssamtal
- Utvärdering av läsårets ärenden i Drafit - skolans digitala verktyg för att hantera anmälan om diskriminering och kränkande behandling. Verktöget gör det möjligt att identifiera och kartlägga otrygga miljöer där diskriminering och kränkande behandling förekommer.
- Undervisnings- och överlämningskonferenser under läsåret. EHT träffar samtliga lärare för att få en övergripande bild om vilka attityder, normer och strukturer som förekommer i respektive klass på gruppnivå.

2. Analysera

Skolans trivselenkät

Analysen för F-3 baseras på en trivselenkät som genomfördes höstterminen 2022. Analysen för 4-6 och 7-9 baseras på en trivselenkät som genomfördes under vårterminen 2023. Enkäternas frågor skiljer sig inom vissa delar och av den anledning kan olika frågor framkomma som utvecklingsområden i analysen.

För att ta del av en mer utförlig analys av trivselenkätens data så finns det att läsa i följande dokument:

[W Analys trivselenkät HT 2022 GR F-3.docx](#)

[W Analys trivselenkät VT 2023 GR 4-6.docx](#)

[W Analys trivselenkät VT 2023 GR 7-9.docx](#)

Sammanfattande analys

F-3

Eleverna på F-3 upplever i hög utsträckning att de har kompisar i skolan. Eleverna upplever även att de trivs med de vuxna på skolan. Om någon blir utsatt för en kränkning så vet eleverna vart de ska vända sig. Eleverna upplever också att de får den hjälp de behöver för att lära sig nya saker.

Generellt upplever eleverna i hög utsträckning att de trivs i skolan. Utifrån trivsel så trivs eleverna i åk 1 bäst på skolan samtidigt som eleverna i åk 2 trivs minst bra. De flesta eleverna upplever också att de trivs under lektionerna. Överlag upplever eleverna i F-3 sig som trygga på skolan. Åk 2 utmärker sig negativt inom samtliga områden som berör trygghet. Området kränkande behandling utgör ett riskområde för eleverna på F-3 och utgör ett fortsatt utvecklingsområde.

Fortsatta utvecklingsområden för F-3 är att sätta in lämpliga åtgärder för att förhindra våld. Ett ytterligare utvecklingsområde är att fortsatt arbeta för strukturerade rastaktiviteter. Dessutom behöver skolan fortsatt arbeta för att stärka elevernas delaktighet och inflytande inom ramen för skolan.

4-6

I mellanstadiet har pojkarna skattat enkäten högre jämfört med flickorna inom de flesta områdena. Elevernas upplevelse av vuxnas bemötande på skolan skattas högst i årskurs 4 och lägst i årskurs 6. Det finns elever som inte upplever att vuxna behandlar elever lika oavsett kön samt att elevernas åsikter inte alltid tas på allvar av vuxna på skolan. Eleverna upplever sig generellt sett nöjda med elevernas bemötande mot varandra. Det förekommer dock elever som inte upplever att det finns en öppenhet utifrån etnicitet och sexuell läggning. Flickor skattar frågor om inflytande lägre jämfört med pojkarna i mellanstadiet. Flickorna upplever i lägre utsträckning jämfört med pojkarna att de vågar uttrycka sina åsikter i klassrummet. Det finns elever som upplever sig bli utsatta för hot och våld i skolan samt att vuxna inte agerar om det sker konflikter under raster eller på sociala medier.

Fortsatta utvecklingsområden för 4-6 är att arbeta för att stärka elevernas delaktighet och inflytande inom ramen för utbildningen. Ett annat utvecklingsområde är att fortsatt arbeta utifrån diskrimineringsgrunderna kön, sexualitet och etnicitet. Personalen behöver även fortsatt arbeta systematiskt för att förhindra kränkningar och våld.

7-9

Högstadiet har skattat enkäten lägre jämfört med mellanstadiet och lågstadiet. Årskurs 9 har skattat enkäten lägst. Flickor tenderar att trivas sämre i skolan jämfört med pojkar. Årskurs 9 har skattat vuxnas bemötande lägre jämfört med årskurs 7 och årskurs 8. Det finns elever som inte upplever att deras åsikter tas på allvar av vuxna på skolan. I årskurs 9 finns det även elever som inte upplever sig bli lyssnade på och respekterade av personal. Gällande elevernas bemötande så har flickor skattat området lägre jämfört med pojkar. Det förekommer elever som inte upplever en öppenhet bland elever beträffande sexuell läggning och könsuttryck. Eleverna i årskurs 7 upplever sig som minst trygga i högstadiet. Det finns elever som inte vågar uttrycka sina åsikter i klassrummet och som inte heller vågar be om hjälp i klassrummet. I årskurs 7 förekommer att elever inte upplever sig ha en bra relation till sin mentor. I årskurs 9 finns elever som känner sig otrygga i skolan. I högstadiet finns det elever som inte upplever att vuxna agerar om de får veta att det skett en kränkning under raster. Elever upplever inte heller att vuxna reagerar om det förekommer kränkningar i klassrummet.

Fortsatta utvecklingsområden för 7-9 är att arbeta för att skapa goda relationer mellan vuxna och elever på skolan. Dessutom behöver skolan arbeta med diskrimineringsgrunderna kön, sexualitet och etnicitet. Det förekommer även ett behov av att arbeta för att skapa ett öppet klassrumsklimat där elever vågar be om hjälp och uttrycka sina åsikter. Personalen behöver även få till fungerande rutiner i arbetet med att förhindra kränkningar.

Draftit

En sammanställning av skolans kränkingsärenden har gjorts. Fördelningen över anmälningar om kränkande behandling sett ut enligt följande:

F-3

Vid 37,22% av de inkomna anmälningarna upplever sig flickor utsatta, vid 61,54% pojkar och 1,24% ej angivet.

Vid 18,9% är det flickor som anges som utsättare, 76,86% pojkar och 4,25% ej angivet.

Majoriteten, 65,38% av inkomna anmälningar utgörs av fysiskt våld. De andra mest förekommande typer av kränkningar består av; 18,92% i form av verbala kränkningar. 5,38% psykosocial, 4,73% diskriminering.

Kränkningar fördelat på klasser: Årskurs 3 (60 st), Årskurs 2 (86 st), Årskurs 1 (89 st), F-klass (140 st) och ej angivet (6 st).

Exempel på platser där kränkningar förekommer: I korridoren (19,24%), skolgården (22,57%), i klassrummet (16,15%) och fotbollsplanen (4,51%).

4-6

Vid 34,06% av de inkomna anmälningarna upplever sig flickor utsatta, vid 65,94% pojkar.

Vid 16,86% är det flickor som anges som utsättare, 80,23% pojkar och 2,91% ej angivet.

Majoriteten av inkomna anmälningar utgörs av fysiskt våld (41,52%) eller verbala kränkningar (42,11%). Andra typer av kränkningar som förekommer är diskriminering (4,68%), trakasserier (3,51%), psykosocial (2,34%) och text/bild (1,75%).

Kränkningar fördelat på klasser: Årskurs 4 (42 st), Årskurs 5 (24 st), Årskurs 6 (70 st), och ej angivet (2 st).

Exempel på platser där kränkningar förekommer: fotbollsplanen (10,88%), skolgården (11,56%), korridorer (34,01%), idrottslektioner (12,24%) och i klassrum (19,05%).

7-9

Vid 50,68% av de inkomna anmälningarna upplever sig flickor utsatta, vid 43,84% pojkar, vid 4,11% hen/annat och 1,37% ej angivet.

Vid 17,98% är det flickor som anges som utsättare, 74,16% pojkar, 1,12% hen/annat, 3,37% vet ej och 3,37% ej angivet.

Majoriteten av inkomna anmälningar utgörs av verbala kränkningar (42,05%). Andra typer av kränkningar som förekommer är fysiskt våld (22,73%), trakasserier (3,41%), psykosocial (13,64%), sexuella trakasserier (6,82%) och diskriminering (4,55%).

Kränkningar fördelat på klasser: Årskurs 7 (39 st), Årskurs 8 (22 st), Årskurs 9 (11 st), och ej angivet (1 st).

Exempel på platser där kränkningar förekommer: korridorer (36,59%), klassrum (19,51%), studiehallen (12,2%), idrottslektioner (6,1%) och skolgården/utomhus (15,86%).

Fritids

Vid 42,31% av de inkomna anmälningarna upplever sig flickor utsatta, vid 57,69% pojkar.

Vid 25% är det flickor som anges som utsättare, 71,67% pojkar och 3,33% ej angivet.

Majoriteten, 69,49% av inkomna anmälningar utgörs av fysiskt våld. De andra mest förekommande typer av kränkningar består av; 15,25% i form av verbala kränkningar samt 10,17% trakasserier.

Kränkningar fördelat på klasser: F-fritids (22 st), Åk 1 fritids (15 st), Åk 2 fritids (11 st), Åk 3 fritids 2 st) och Åk 4 fritids (2 st).

Exempel på platser där kränkningar förekommer: skolgården (71,15%), korridoren (17,31%), klassrum (3,85%) och matsalen (5,77%).

4. Plan för arbetet mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling läsåret 2023/2024

Mål	Åtgärder och resurser	Tidsplan	Ansvar	Uppföljning
Systematiskt arbete för att minska hot och våld	<ul style="list-style-type: none"> - Tydliggöra rutiner om kränkande behandling (Draftit) för all personal. - Uppmärksamma ensamma elever och identifiera riskmiljöer för kränkande behandling dagligen. - Revidering av ordningsregler i början av ht23. Ordningsregler ska finnas uppsatta i skolans lokaler. - Organisera en vuxenstyrd rastaktiviteter på skolgården och i studiehallen i veckan. - EFFEKT - föräldraträffar i åk 7 och 8, lektioner med åk 5, utbildning av elevcoacher, kurator och skolsköterskor. - Alla klasser ska ha minst fyra planerade lektioner utifrån värdegrundsårshjulet per termin. Detta ska ske utöver annat värdegrundsarbete som pågår löpande. 	<p>Augusti 2023, löpande Löpande</p> <p>1 november</p> <p>Löpande</p> <p>Löpande</p> <p>Löpande</p>	<p>Kuratorer, elevcoacher</p> <p>Elevcoacher</p> <p>Rektor</p> <p>Rastsamordnare och elevcoacher (följs upp av kuratorer)</p> <p>Utbildad personal</p> <p>EHT</p>	Juni 2024
Stärka elevers känsla av delaktighet och inflytande	<ul style="list-style-type: none"> - Rådverksamhet för att främja elevinflytande. Cirka 6 tillfällen under läsåret. - Tydliggöra och uppmärksamma för eleverna vad delaktighet och inflytande innebär vid två tillfällen, i början av oktober och i början av april. 	<p>Löpande</p> <p>Löpande</p>	<p>Rådsansvarig</p> <p>All personal</p>	Juni 2024
Skapa förutsättningar för goda relationer mellan elever och mellan elever - personal	<ul style="list-style-type: none"> - Utveckla mentorstiden till att innehålla moment för att stärka relationer, ex. individuella mentorssamtal. - Tydliggöra mentorsuppdraget. -Handledning av mentorer vid behov. 	<p>Löpande</p> <p>Augusti 2023</p> <p>Löpande</p>	<p>Mentor</p> <p>Ledningsgrupp</p> <p>EHT</p>	Juni 2024
Arbeta med diskrimineringens grunderna; kön, etnicitet och sexualitet	<ul style="list-style-type: none"> - Ska ske ämnesintegrerat. - Utveckla Trivsel- och trygghetsråd - Pedagogisk utvecklingsledare ska implementera nya läroplansområdet sexualitet, samtycke och relationer. 	<p>Löpande inom ramen för Undervisning Löpande</p> <p>11 augusti, löpande</p>	<p>Undervisande lärare</p> <p>Kuratorer, elevcoach</p> <p>Pedagogisk utvecklingsledare</p>	Juni 2024

Elevers delaktighet:

1. Revidering av skolregler i början av läsåret. Samtliga elever och lärare har diskuterat ordningsreglerna för skolan i början av läsåret och kommit med synpunkter på dessa innan de beslutades.
2. Eleverna ingår i olika råd på skolan där deras synpunkter tas i beaktning av personal, ledning och elevhälsa.
3. Genom kontinuerliga utvecklingssamtal mellan elev, vårdnadshavare och mentor.
4. Trivsel- och trygghetsråd, elevrepresentanter deltar från samtliga klasser och lämnar synpunkter vid trygghetsvandring, elevintervjuer i samband med trivselenkäter.
5. Genom hälsosamtal med skolsköterska. Resultat från detta sammanställs och diskuteras med elevhälsan och skolledning.
6. Kvalitets- och trivselenkäter, elever ges möjlighet att påverka/komma med förslag för ytterligare åtgärder för att förbättra trivseln i gruppen/på skolan i samverkan med mentorer vid genomgång av resultat.

5. Skyldigheter och ansvar i arbetet mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling

Alla på skolan ska delta i och känna till arbetet mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling, både all personal och alla elever. Alla har därmed också ansvar för att skapa ett trivsamt och tryggt klimat på skolan.

Skolan ska ha riktlinjer som markerar att diskriminering, trakasserier och kränkande behandling som har samband med diskrimineringsgrunderna inte accepteras. Skolan ska ha rutiner som klargör hur skolan ska agera om någon känner sig trakasserad. Rutinerna ska ange vem den som upplever sig diskriminerad, trakasserad eller utsatt för kränkande behandling ska vända sig till och vem som ansvarar för att händelsen eller påståendena utreds. Skolan ska också följa upp och utvärdera riktlinjerna och rutinerna.

Skyldigheten att göra en anmälan om diskriminering, trakasserier och kränkande behandling träder i kraft direkt när personal fått kännedom om en händelse av misstänkt diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.

- Kännedom om en händelse kan fås på flera sätt och vid flera olika tidpunkter.
- Personal är på plats och ser en händelse som skulle kunna vara kränkande behandling.
- Elev berättar om händelsen eller uppger sig vara utsatt för kränkande behandling.
- Vårdnadshavare kontaktar personal på skolan med information om en händelse eller med uppgifter att elev är kränkt.
- Genom ett klagomål som inkommit till förvaltningen eller genom anmälan till tillsynsmyndighet.

6. Rutin för anmälan av misstänkta fall av diskriminering, trakasserier, kränkande behandling och hedersrelaterat våld och fötryck

Rutiner om elev i samband med verksamheten känner sig kränkt av andra barn/elever

All skolans personal som blir vittne till/får kännedom om kränkande behandling ingriper **genast** genom att avbryta handlingen och ansvarar för att göra en anmälan och utredning om kränkande behandling.

All kränkande behandling ska dokumenteras och rapporteras genom skolans digitala verktyg *Draftit*.

1. Den som bevittnar en kränkning har ansvar att skriva en kränkingsanmälan i *Draftit* inom 24 h. Rektor anmäler till huvudmannen samma dag som kränkingsanmälan inkommer. Vårdnadshavare informeras av den som anmält händelsen.
2. Rektor delegerar ansvaret för att utreda händelsen och åtgärda situationen till mentor eller elevhälsoteam.
3. Den som fått det delegerade ansvaret ska göra en skriftlig utredning i *Draftit*. Utredningen ska vara färdig inom 5 arbetsdagar. Utredningen består av enskilda samtal med inblandade elever och vuxna.
4. Informationen som framkommer genom utredningen utgör underlag för lämpliga åtgärder/insatser. Detta dokumenteras i *Draftit*.
5. Uppföljning av åtgärder/insatser sker av ärendet för att säkerställa att kränkning har upphört.
6. Ärendet avslutas.

Exempel på åtgärder som kan komma att bli aktuella vid konstaterande av kränkande behandling:

- Medling mellan elever i ledning av elevhälsopersonal (görs endast med den utsatta elevens samtycke till detta)
- delade rasttider för olika elever/elevgrupper
- ökad personaltäthet vid raster, förflyttning mellan olika lokaler eller i övrigt där utsatt elev känner sig otrygg
- kontinuerliga möten med vårdnadshavare
- handlingsplan med utsättande elevens deltagande för att hitta andra lösningar
- täta uppföljningar med utsatt elev för att försäkra oss om att åtgärderna ger önskad effekt och att eleven åter känner sig trygg i skolan
- kontinuerliga avstämningar med mentor (utsatt/utsättande elev)
- kontakt med elevhälsa
- planerade rastaktiviteter för att förhindra utanförskap
- placering i klassrummen

Om kränkande behandling **inte upphör** trots flertal försök med andra åtgärder kan det komma att utdelas en skriftlig varning till utsättande elev/er där vidare åtgärder exempelvis kan vara: (Skoll 5 kap §11)

- tillfällig omplacering inom samma skolenhet

Vid ovanstående åtgärder kan socialtjänsten behöva kontaktas. Om kränkningarna är av sådan art att det finns grund för polisanmälan så kan även en sådan göras, i dessa fall görs alltid en anmälan till socialtjänsten.

Under utredningens gång dokumenteras samtal och åtgärder fortlöpande. Vårdnadshavare tar del av alla åtgärder och information om ärendet. Huvudman informeras kontinuerligt om läget.

Rutiner om elev i samband med verksamheten känner sig kränkt av vuxen

Vid ärenden där elev upplever sig utsatt för kränkande behandling av vuxen är det rektor, eller biträdande rektor, som ansvarar för samtalen med eleven och den vuxne. Får skolans personal kännedom om att kränkande behandling kan ha skett så ska denne kontakta skolans rektor.

1. Rektor anmäler samma dag i Drafit och till huvudmannen. Rektor informerar elevens vårdnadshavare samma dag.
2. Rektor öppnar utredning i Drafit och håller enskilda samtal med de inblandade.
3. Beroende på ärendets art kan åtgärderna se olika ut. Huvudmannens HR-avdelning kan behöva kopplas in.
4. Uppföljning sker av ärendet med elev för att säkerställa att kränkningarna upphört innan ärendet avslutas.

Rutiner om skolan får kännedom eller misstänker att elev utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck

All personal som arbetar inom skolan är skyldig att anmäla till socialtjänsten om de får kännedom eller misstänker att ett barn far illa enligt 14 kap. 1 § SoL.

En förutsättning för att kunna uppmärksamma och hjälpa elever som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck är att personal vågar ställa frågor till eleven om det finns en misstanke om hedersproblematik, se bilaga 1.

Åtgärder

Om personal får kännedom eller misstänker att en elev utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck ska hen agera enligt följande:

1. Vid misstanke eller kännedom, ställ frågor till eleven kring hens nuvarande situation, frågor se bilaga 1.

2. Informera skolans rektor misstankar/iakttagelser.
3. Rektor tillsammans med EHT gör en ansvarsfördelning för arbetet och kuratorerna ansvarar för att dokumentera ärendet löpande.
4. EHT eller lämplig personal ger eleven stöd och ställer frågor om elevens egen inställning till sin situation och mående. Ta nödvändiga kontakter utanför skolan för rådgivning och stöd, exempelvis Resursteam heder och socialtjänstens mottagning
5. Rektor tillsammans med EHT anmäler eventuell oro till socialtjänsten.
6. Kontakta inte vårdnadshavare. Låt socialtjänsten avgöra om det ska göras.

Akuta åtgärder

Om personal uppfattar situationen som akut, ska omedelbar kontakt tas med socialtjänsten och polis. Det kan vara svårt att bedöma vad som är ett akut läge. Kontakta därför socialtjänsten för att låta dem göra en bedömning.

Detta är aktuellt exempelvis när:

- det finns en akut risk för att eleven ska bli utsatt för våld,
- risk att ingå äktenskap mot sin vilja,
- risk att bli bortförd,
- risk att utsättas för könsstympning

7. Definitioner av begrepp och stödmaterial

I detta avsnitt redogörs för definitioner av begreppen diskriminering, trakasserier och kränkande behandling enligt rådande lagstiftning.

Vad är kränkande behandling?

Kränkande behandling är ett uppträdande som kränker elevs värdighet, utan att det är diskriminering eller trakasserier enligt diskrimineringslagen. Kränkande behandling är ett beteende som är oönskat av den som blir utsatt. Det är alltså i första hand eleven som upplever sig vara utsatt för kränkande behandling som avgör vad som är oönskat, men ett beteende av en elev som en i personalen anser vara kränkande kan också utgöra kränkande behandling i skollagens mening, även om en drabbad elev säger sig vara ok med det.

Hur kan kränkande behandling ta sig uttryck?

Kränkande behandling kan utföras av en eller flera personer och riktas mot en eller flera. Kränkningar kan äga rum mellan elever eller mellan personal och elever. För att en handling ska anses vara kränkande räcker det med ett enstaka tillfälle och att den som blivit utsatt upplever sig kränkt. Det är effekten som är avgörande, inte uppsåtet. Kränkningar kan vara synliga och handfasta likaväl som dolda och subtila. Kränkande behandling kan t.ex. vara nedsättande ord, ryktesspridning, förlöjliganden eller slag och sparkar. Kränkningarna kan även bestå av utfrysning

eller hot. Kränkande behandling kan ske i den fysiska skolmiljön eller på arenor som har koppling till skolan, t.ex. på sociala medier eller via sms.

Diskriminering

Enligt diskrimineringslagen är diskriminering förenklat att någon missgynnas eller kränks. Missgynnandet eller kränkningen ska ha sin grund i någon av de sju diskrimineringsgrunderna:

- kön,
- könsöverskridande identitet eller uttryck,
- etnisk tillhörighet,
- religion eller annan trosuppfattning,
- funktionsnedsättning,
- sexuell läggning,
- ålder.

Då man talar om t.ex. rasism, främlingsfientlighet, homofobi, sexuella trakasserier och hedersrelaterat våld utgår man från diskrimineringsgrunderna. Diskriminering och trakasserier har alltid sin utgångspunkt i dessa grunder. Diskriminering är när skolan på osakliga grunder missgynnar en elev och missgynnandet har samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna. Elever kan inte diskriminera varandra i juridisk bemärkelse.

Diskriminering kan vara antingen direkt eller indirekt. Med direkt diskriminering menas att en elev missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna. Ett exempel kan vara när en elev nekats tillträde till en utbildning med motiveringen att det redan går så många elever av hans kön på just denna utbildning.

Indirekt diskriminering sker när en skola/verksamhet tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar en elev på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna. Om exempelvis alla elever serveras samma mat, kan skolan indirekt diskriminera de elever som på grund av religiösa skäl behöver annan mat. Det kan till exempel också handla om krav på viss längd för en utbildning som kan missgynna kvinnor.

Trakasserier

Trakasserier kallas uppträdanden som kränker en elevs värdighet och som har samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna. Trakasserier kan vara att ge uttryck för förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar. Det kan exempelvis handla om skällsord eller utfrysning. Sexuella trakasserier kan vara att någon t.ex. tafsar eller skickar bilder med sexuellt innehåll. Det kan också handla om ovälkomna komplimanger och anspelningar eller jargong.

Skillnaden mot kränkande behandling är att det senare är ett uppträdande som kränker en elevs värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund. I övrigt tar sig trakasserier och kränkande behandling i

uttryck på samma sätt och behöver inte alltid vara verbala. Trakasserier och kränkande behandling kan vara:

- Fysiska (t.ex. bli utsatt för slag och knuffar)
- Verbala (t.ex. bli hotad eller kallad hora, bög, svartskalle)
- Psykosociala (t.ex. utfrysning, ryktesspridning, grimasering)
- Texter och bilder (t. ex. klotter, e-post, sms)

Aktiva åtgärder

Skolan måste ha ett aktivt främjande och förebyggande arbete för att motverka diskriminering, inklusive trakasserier och sexuella trakasserier. Arbetet ska göras i fyra steg och ske i samverkan med elever och personal:

1. Undersök risker
2. Analysera orsaker
3. Genomför åtgärder
4. Följ upp och utvärdera

Arbetet ska dokumenteras löpande. Tänk på att ta hänsyn till de specifika behov som finns i olika verksamheter. Arbetet med aktiva åtgärder dokumenteras i skolans Plan mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.

8. Bilagor

Bilaga 1

Om en elev känner sig utsatt för hedersrelaterat våld och förtryck

Varningstecken som kan tyda på att en elev är utsatt:

- Hemmet utövar stor kontroll av barnets fritid, exempelvis att barnet inte får delta i aktiviteter utanför skolan.
- Vårdnadshavare som drar sig undan kontakt med skolan och/eller socialtjänst och motsätter sig olika stödinsatser.
- Eleven uttrycker oro över att föras ut ur landet under sommarlov eller utlandssemester och bli bortgift.
- Krav på att kontrollera syskon, kusiner eller andra inom gruppen.
- Kontroll av mobiltelefon eller dator.
- Önskemål från hemmet om undantag från viss undervisning eller aktiviteter, till exempel idrott, sexualitet, samtycke och relationer, skolresor.
- Synliga skador av våld.
- Eleven uttrycker en oro över att familjen/gruppen ska få reda på att hen är homosexuell, bisexuell eller transperson.
- Familjen/gruppen diskuterar omvändelse av HBTQIA+-personer.
- Kvardröjande i skolan efter sista lektionen.
- Återkommande frånvaro från skolan.
- Eleven får inte gå ut efter skolan på egen hand/får inte gå ut alls.
- Eleven uttrycker önskemål om att inte gå i samma klass/skola som syskon eller kusiner.
- Avsaknad av vuxna stödpersoner utanför familjen eller gruppen.
- Återkommande magont, huvudvärk och illamående.
- Koncentrationssvårigheter och försämrade studieresultat.
- Depression och självmordstankar.
- Eleven uttrycker önskan om att "återställa" sin slidkrans.

Frågor att ställa om du misstänker att en elev är utsatt:

- Vad vill du göra som du inte får?
- Vad måste du göra som du inte vill?
- Vilka argument används för att reglerna ska efterföljas?
- Vilka metoder används för att reglerna ska efterföljas?
- Vilka personer upprätthåller reglerna?
- Vilka är konsekvenserna om reglerna bryts?
- Hur länge har kontrollen pågått?
- Föreligger underliggande eller direkt uttalade hot, från vem eller vilka?
- Förekommer våld, från vem eller vilka?
- Har du tillåtelse att ha vänner av motsatt kön?
- Vilka krav ställs om ditt utseende?